

ZARZĄDZENIE NR 41
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE

z dnia 24 września 2026 r.

**w sprawie ustanowienia zadań ochronnych
dla rezerwatu przyrody „Borki”**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 oraz art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426, 1673 i 737) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Borki”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej gatunków oraz ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia;

§ 3. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie.

§ 4. Traci moc zarządzenie nr 38 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z 8 lipca 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Borki”.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE**
Agata Mozdierz

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków

L.p.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Uszkodzenia drzewostanów przez żubry w okresie zimowym	Monitoring wielkości stada żubrów oraz jej struktury płciowej i wiekowej. Ochrona drzewostanów przed szkodami wyrządzanymi przez żubry poprzez zimowe dokarmianie ww. gatunku i wykładanie lizawek z solą. Zabezpieczenie odpowiedniej ilości pożywienia dla żubrów na okres zimowy w magazynie paszowym. Budowa nowych lizawek i konserwacja istniejących. Wykonywanie remontów paśników, koryt służących do dokarmiania żubrów. Utrzymanie optymalnej liczebności populacji żubra według założeń opracowania „Program gospodarowania populacją żubra w Puszczy Boreckiej” oraz ustaleń Komisji Hodowlanej.
2.	Zanik żerowisk żubra w wyniku zarastania śródleśnych łąk roślinnością zielną/drzewiastą	Wykaszenie śródleśnych łąk w celu niedopuszczenia do ich zarastania i tym samym utrzymania żerowisk m.in. dla żubra
3.	Ryzyko wystąpienia pasożytów oraz chorób zakaźnych w populacji żubra	Przeprowadzanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych żubrów Uśmiercanie żubrów obarczonych chorobą zakaźną i inwazyjną przy udziale i wg wskazań lekarza weterynarii Konserwacja i naprawa zagrody kwarantannowej. Rozbudowa odłowni w zagrodzie kwarantannowej po uzyskaniu niezbędnych pozwoleń
4.	Występowanie oraz rozprzestrzenianie się gatunku obcego geograficznie i siedliskowo (dąb czerwony <i>Quercus rubra</i>) wpływającego negatywnie na stan zachowania siedlisk grądowych	Usuwanie obcego geograficznie i siedliskowo dębu czerwonego z siedlisk grądowych

5.	Potencjalne zagrożenie wystąpienia pożaru lasu, utrudniony dostęp do drzewostanów w czasie wystąpienia pożaru, zagrożenie dla bezpieczeństwa osób poruszających się po drogach powiatowych 1774N i 1746N oraz po szlaku do ruchu pieszego wyznaczonego zarządzeniem RDOŚ Uszkodzenia przepustów drogowych i dróg uniemożliwiające szybką interwencję w czasie wystąpienia pożaru	Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg, wyłącznie o charakterze p.poż oraz dróg powiatowych 1774N i 1746N w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom poruszającym się po drogach, jak również szlaku do ruchu pieszego wyznaczonego zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie poprzez: - ścinanie drzew niebezpiecznych (dotyczy: złomów, wywrotów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne) - przecięcie drzew w sytuacji zatarasowania ww. dróg oraz szlaku - przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni drogi i ograniczających jej widoczność. Poprawa stanu nawierzchni dróg przeciwpożarowych w celu sprawniejszego dojazdu wozów strażackich do drzewostanów objętych pożarem poprzez zasypywanie powstałych w drodze ubytków materiałem pochodzenia naturalnego. Naprawa przepustów drogowych w celu utrzymania przejezdności dróg, od którymi znajdują się ww. urządzenia wodne
6.	Brak funkcji orientacyjnych z powodu zniszczenia / uszkodzenia / zatarcia tablic /znaków informacyjnych. Rewitalizacja historycznych kamiennych słupków granicznych i kierunkowych poprzez poprawę ich osadzenia i odmalowanie napisów.	Odnawianie tablic/znaków/słupków oraz wznoszenie nowych
7.	Utrudnienia w swobodnym przemieszczaniu się zwierzyny po rezerwacie spowodowane wznoszeniem ogrodzeń wokół upraw, uszkodzenie ciała zwierząt	Rozbiórka zbędnych ogrodzeń
8.	Zanieczyszczanie rezerwatu osłonkami zabezpieczającymi młode pokolenie drzew przed zgryzaniem przez zwierzynę płową	Zbieranie osłonek, które spełniły swoją funkcję

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

L.p.	Rodzaj działania ochronnego	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych (oddział)
1.	Dokarmianie żubrów w okresie zimowym.	Wg potrzeb	20A, 20B, 41A, 41B, 65A, 65B, 90A
	Wykładanie soli w lizawkach		Obszar rezerwatu
	Budowa nowych lizawek i konserwacja istniejących		
	Regulacja liczebności żubrów po uzyskaniu stosownej zgody na wykonanie odstrzału.	W zależności od ustaleń Komisji Hodowlanej i decyzji GDOŚ	Obszar rezerwatu
	Wykonywanie remontów istniejących paśników i koryt dla żubrów	Wg potrzeb	90A, 65B, 65A
	Monitoring wielkości stada żubrów oraz jego struktury płciowej i wiekowej	Według założeń opracowania „Program gospodarowania populacją żubra w Puszczy Boreckiej oraz ustaleń Komisji Hodowlanej	Obszar rezerwatu
2.	Wykaszenie śródleśnych łąk w terminie od 15 czerwca do 30 września, z koniecznością zbioru biomasy nie później niż 2 tygodnie od pokosu	4,25 ha	20Ai; 170f, 171a
3.	Przeprowadzanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych żubrów. Uśmiercanie żubrów obarczonych chorobą zakaźną i inwazyjną przy udziale i wg wskazań lekarza weterynarii. Przeprowadzanie konserwacji i naprawy zagrody kwarantannowej oraz infrastruktury towarzyszącej tej zagrodzie. Rozbudowa odłowni w zagrodzie kwarantannowej.	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
4.	Usuwanie gatunku obcego geograficznie tj. dębu czerwonego z obszaru rezerwatu z możliwością zagospodarowania drewna	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
5.	Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg, wyłącznie tych o charakterze przeciwpożarowym i wzdłuż dróg powiatowych	Wg potrzeb	Wzdłuż dróg o charakterze p.poż., dróg

	1774N i 1746N w celu: - zapewnienia sprawnego dotarcia wozów strażackich do drzewostanów w rezerwacie objętych pożarem; - zapewnienia bezpiecznego przemieszczania się samochodów poruszających się drogami powiatowymi, o których mowa powyżej. W celu utrzymania drożności tych dróg dopuszcza się ścinanie drzew niebezpiecznych (złomy, drzewa nadmiernie pochylone, osłabione przez czynniki biotyczne i abiotyczne) oraz przycinanie drzew powalonych na ww. drogi w celu ich udroźnienia). Utrzymanie drożności szlaku wyznaczonego przez RDOŚ w Olsztynie do ruchu pieszego poprzez ścinanie drzew niebezpiecznych wzdłuż szlaku (dotyczy pasa około 40 m od krawędzi szlaku w głąb drzewostanu) uwzględniając jedynie drzewa stanowiące złomy, drzew nadmiernie pochylone, osłabione przez czynniki biotyczne i abiotyczne) oraz przycinanie drzew powalonych na szlak wyznaczony do ruchu pieszego w celu jego udroźnienia. Przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni dróg o charakterze p.poż, które ograniczają jej widoczność.		powiatowych 1774N i 1746N oraz szlaku do ruchu pieszego wyznaczonego zarządzeniem nr 70 z dnia 7 listopada 2025 r.
	Poprawa stanu nawierzchni dróg przeciwpożarowych poprzez zasypywanie powstałych w drodze ubytków materiałem pochodzenia naturalnego.	Wg potrzeb	Drogi o charakterze ppoż.
	Naprawa przepustów drogowych w celu zapewnienia swobodnego przepływu wód pod drogami	Wg potrzeb	Przepusty pod drogami
6.	Odnawianie tablic/znaków/słupków oraz wznoszenie nowych Rewitalizacja historycznych kamiennych słupków granicznych i kierunkowych poprzez poprawę ich osadzenia i odmalowanie napisów	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
7.	Rozbiórka zbędnych ogrodzeń, które stanowią barierę dla zwierząt przemieszczających się po rezerwacie	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
8.	Zbieranie osłonek, które służyły do zabezpieczenia młodego pokolenia drzew przed zgryzaniem przez zwierzynę płową	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu
9.	Monitoring stanu rezerwatu oraz efektów wykonania działań ochronnych	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu

UZASADNIENIE

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zgodnie z delegacją ustawową wynikającą z zapisów art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) ustanowił zarządzeniem nr 38 zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Borki”.

Obszar przedmiotowego rezerwatu przyrody został przez tutejszy organ powiększony zarządzeniem w sprawie rezerwatu przyrody „Borki” z dnia 2 lipca 2025 r. - Dz. Urz. woj. Warm-Maz. z 2025 r., poz. 2710.

Celem ochrony w ww. rezerwacie przyrody jest ochrona naturalnych zbiorowisk leśnych charakterystycznych dla Puszczy Boreckiej, głównie grądu subatlantyckiego, lasów i borów bagiennych, łągów oraz olsów, kształtowanych naturalnymi procesami samoregulacji ekologicznej, wraz ze swoistymi dla takich lasów gatunkami roślin, zwierząt i grzybów, w szczególności epifitów i ksylobiontów stanowiących komponenty reliktovej, puszczańskiej biocenozy.

Nadmienić również należy, że na obszarze Puszczy Boreckiej, której składową przyrodniczą jest rezerwat przyrody „Borki” przebywa stado wolnościowe żubra, które jest m.in. wykorzystywane do powstrzymywania sukcesji naturalnej na tym obszarze, jak również odgrywa również rolę naukową oraz edukacyjno-turystyczną.

Ze względu na przebywania na przedmiotowym obszarze ww. gatunku objętego ścisłą ochroną gatunkową tutejszy organ podczas konstruowania zapisów w niniejszym akcie prawnym ujął działania związane z bytowaniem stada żubrów, pomimo nie są przedmiotem ochrony w ww. rezerwacie przyrody, jednakże przyczyniają się do utrzymania terenów o otwartym charakterze i są elementem przyrodniczym tego obszaru.

Wśród działań związanych z utrzymaniem stada wolnościowego żubrów znalazły się czynności polegające m.in. na:

- monitoringu wielkości stada żubrów oraz jej struktury płciowej i wiekowej,
- zimowym dokarmianiu żubrów i wykładaniu lizawek z solą w celu ochrony drzewostanów przed szkodami wyrządzanymi przez żubry,
- zabezpieczeniu odpowiedniej ilości pożywienia dla żubrów na okres zimowy w magazynie paszowym,
- budowie nowych lizawek i konserwacji istniejących,
- wykonywaniu remontów paśników i koryt służących do dokarmiania żubrów,
- regulacji liczebności żubrów po uzyskaniu stosownej zgody na wykonanie odstrzału,
- uśmiercaniu żubrów obarczonych chorobą zakaźną i inwazyjną przy udziale i wg wskazań lekarza weterynarii,
- przeprowadzaniu niezbędnych zabiegów weterynaryjnych żubrów.
- przeprowadzaniu konserwacji i napraw zagrody kwarantannowej oraz infrastruktury towarzyszącej tej zagrodzie,
- rozbudowie odłowni w zagrodzie kwarantannowej.

Oprócz działań związanych z utrzymaniem żubrów na przedmiotowym obszarze zaplanowano również inne działania ochronne, które mają przyczynić się do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rezerwatu oraz przyczynić się do poprawy bądź utrzymania we właściwym stanie przedmiotów ochrony dla ochrony których uznano obszar za rezerwat przyrody.

Wśród tych czynności wymienić należy:

- usuwanie gatunku obcego geograficznie tj. dębu czerwonego z obszaru rezerwatu z możliwością zagospodarowania drewna w celu niedopuszczenia do wypierania gatunków rodzimych,
- działania związane z utrzymaniem drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg, wyłącznie tych o charakterze przeciwożarowym i wzdłuż dróg powiatowych 1774N i 1746N w celu zapewnienia sprawnego dotarcia wozów strażackich do drzewostanów w rezerwacie objętych pożarem jak również zapewnienia bezpiecznego przemieszczania się samochód

poruszających się drogami powiatowymi, o których mowa powyżej poprzez ścinanie drzew niebezpiecznych (dotyczy złomów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne) oraz przycinanie drzew powalonych na ww. drogi w celu ich udrożnienia, jak również przycinanie krzewów oraz podkrzesywanie konarów i gałęzi drzew znajdujących się w skrajni dróg o charakterze p.poż, które ograniczają jej widoczność. Ze względu, że w granicach ww. rezerwatu przyrody jest wyznaczony szlak do ruchu pieszego w trybie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dopuszczono w pasie około 40 m od krawędzi szlaku w głąb drzewostanu ścinanie drzew niebezpiecznych.

- odnawianie granic rezerwatu przyrody w celu wyznaczenie lub oznaczenie w terenie obszaru objętego ochroną rezerwatową, a tym samym zapewnienie funkcji orientacyjnych dla osób poruszających się po szlaku oraz prowadzenia akcji ratowniczej,
- zebranie osłonek oraz rozbiórkę ogrodzeń służących do zabezpieczenia młodego, które zostały założone na etapie wyprowadzenia młodego pokolenia drzew w rezerwacie i spełniły swoją funkcję stanowiąc utrudnienia w przemieszczaniu się zwierzyny po terenie rezerwatu.

W ramach zaplanowanych działań ochronnych uwzględniono również działanie polegające na prowadzeniu monitoring stanu rezerwatu oraz efektów wykonania zaplanowanych działań ochronnych.

Zdaniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie wszystkie zaplanowane działania przysłużą się ochronie ww. rezerwatu przyrody.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W OLSZTYNIE

Agata Moździerz

